

Kitap Kùllerinden Dođanlar

Ray Bradbury, *Fahrenheit 451*, (Çev. Dost Kùrpe) İthaki Yayınları İstanbul 2018, 208 sayfa, ISBN:

9786053757818

Şeyma Nur Arslan¹

Kitabımızın yazarı Ray Douglas Bradbury 22 Ağustos 1920 yılında ABD'nin Illinois eyaletinde dünyaya gelmiştir. Çocukluđunu Waukegan'da bulunan Carnegie kùtüphanesinde geçirmiştir. Ailesinin Los Angeles'a taşınmasının ardından burada liseye başlamıştır. Liseyi başarı ile bitirmesine rağmen üniversiteye kayıt yaptırmamış

ve gazete satmaya başlamıştır.

Ray Bradbury 12 yaşında kısa hikâyeler yazmaya başlamıştır.

Kendisi yazmaya olan tutkusunu ve yazılarını nasıl kaleme aldığını Fahrenheit 451 adlı eserinin önsözünde şu şekilde bahsetmiştir. "...aklıma iyi bir fikir geldiğinde, beni basitçe yakalar ve sımsıkı tutunur. Belki bir saat, on saat veya iki gün sonra da beni bırakır ve onunla işim bitmiştir. Kontrol bende değil; hayatımda plan program yok... Bu fikirler durup dururken belirir beni ısırarak için yalvarırlar sadece ben de onlara izin veririm. Zihnimdeki şeyleri üzerlerinde çok düşünmeden yazıya dökülebilmek için hızlı yazmaya hep inanmışımdır."

Kendisinin ifadesi ile 28 yaşına geldiğinde kùtüphaneden çıkmıştır. 30 yaşına geldiğinde 9 günde bitirdiği Fahrenheit 451'i yayınlatacak dergi bulamamıştır. Daha sonra genç bir editörün kitabını satın alıp yayınlamasıyla dünyanın en iyi distopik eserlerinden birini okuyucusuyla buluşturmuş ve tüm dünyanın kendisini tanınmasını sağlamıştır. Ray

¹ Şeyma Nur ARSLAN, Erciyes Üniversitesi, Kore Dili ve Edebiyatı 2018 mezunu.

(Bu yazı Young Academia, Server Genç Hanımlar Derneđi ve İdeal Bilge Gençlik Spor ve İzcilik Kulübü Derneđi iş birliğinde Prof. Dr. Hür Mahmut Yücer yönetiminde "Modern Dünya ve Yeni Riskler Yazarlık Atölyesi" kapsamında üretilmiştir.)

Bradbury 400'den fazla kısa öykü yazmış, öyküleri 50'den fazla ontoloji kitabında kendine yer bulmuştur. Aynı zamanda 20 kadar tiyatro oyunu, çocuk hikâyeleri, TV senaryoları ile çağımızın en üretken yazarlarından biri olmuştur. Büyük yazar 5 Haziran 2012 yılında 91 yaşında Los Angeles'ta yaşama veda etmiştir.

Fahrenheit 451'in Doğuşu

"Ben önce eğlenmeye inanırım, yolda insanlara bir şeyler öğretirseniz insanları etkilerseniz ne güzel ama insanları etkilemeyi hedeflerseniz o yol öz yıkıma götürür; o yolda ahkâm keserseniz, bu da tehlikeli ve sıkıcıdır... İnsanları uyutursunuz. Dolayısıyla, bunu yapmak yerine... bir gerilim, macera çerçevesini benimsedim. Önlemek istediğiniz bir zamanla ilgili söylemek istediğiniz her şeyi yapmak istediğiniz her şeyi o çerçeveye asarsınız." demiştir yazar. Bu sözlerinin kitap olmuş halidir Fahrenheit 451. Ray Bradbury arkadaşı ile yolda yürürken bir polis arabası yanaşır ve ne yaptıklarını sorar. Yazar Bradbury "Bir ayağımızı diğerinin önüne koyuyoruz." der. Bunun üzerine polis korkunç bir suç işleme niyetinde olduklarını düşünür ve bu iki arkadaşı sorguya çeker. Yazar yaşadığı şeye, masum olduğundan şüphe duyulmasına öyle öfkelenmiştir ki eve koşup o sinirle "Yaya" isimli bir öykü yazmıştır. O gece o polisle karşılaşmasını büyük bir şans olarak gören yazar o günden sonra "Yaya" adlı öyküyü yazmıştır ve bununla da kalmayıp birkaç yıl sonra o yayayı geleceği sokaklarında gezdirmiştir. Romanın taslağı oluştuktan sonra yazar kitabı tamamlamak için UCLA Kütüphanesine gitmiş ve orada yarım saatte bir içine on sent atılarak kullanılan daktilo odasında "İtfaiyeci" adlı kısa romanını tamamlamıştır. Kitabın adının hikâyesi de şu şekildedir. Bir ara ismi "Gece Yarısından Çok Sonra" bir süreliğine de "İtfaiyeci" idi ama yazar hiç birini beğenmemiştir. Sonra "Kitaplar kaç derecede yanar?" diye sormuştur kendi kendisine ve bu sorusunun cevabını öğrenmek için itfaiye teşkilatını aramış ve "451 Fahrenheit" cevabını almıştır. Bu cevap doğru mudur bilinmez ama yazar kitabının adını bu bilgi üzerine "Fahrenheit 451" olarak değiştirmiştir.

Roman yayınlandıktan sonra çok ses getirmiştir. Yazarın hayal gücünden etkilenen ve onun görüşlerine katılan birçok isim olmuştur. Bu isimlerden ikisi kitabın ön ve son sözünde eser ve yazar hakkındaki övgü dolu sözlerine yer verilmiş çizgi roman yazarı Neil Gaiman ve eleştirmen yazar Harold Bloom'dur. Ayrıca Stephen King, Ray Bradbury'den etkilenmiş ayrı bir usta yazarımızdır. Fahrenheit 451 konu bakımından George Orwell'in 1984 adlı

romanyla benzerlikler göstermektedir. 1984 romanı 1949 yılında, Fahrenheit 451 ise 1953 yılında yayınlamıştır. O yıllarda Amerikalı yazar Ray Bradbury, İngiliz yazar George Orwell'dan etkilenmiş olabilir mi? soruları kafaları karıştırmaktadır ama bu konu hakkında kesin bir bilgi yoktur.

Kurgu, doğru şeyleri bize anlatıp duran bir yalan değil midir?²

Eserin konusu kitapların önemi ve ehemmiyeti olarak başlamış olsa da yazar sonraki cümlelerinde geleneksel hayatın çoklu yapısının yok oluşu ve küreselleşme ile birlikte hayatımıza giren tek düzeliliğin yergisi üzerine yoğunlaşmıştır.

Eşitlik = Mutluluk?

Eserde anlatılan dünyada eşitliğin mutluluğu sağladığına inanan bir toplumdan bahsedilmiştir. Birilerini rahatsız eden konuların ortadan kaldırılmasıyla sağlanan eşitlik karşısında insanlar kısıtlanmış bir hayat yaşamaya mahkûm bırakılmıştır. Bu toplum yedi yirmi dört televizyon karşısında sanal bir gerçeklik içerisinde yaşamlarını devam ettirmektedir. Ülkelerinin dış ülkelerde verdiği savaşlar zerre umurlarında değildir. Kendi başlarına böyle felaketlerin gelmeyeceğine inanmaktadırlar. Hep başkaları ölür diye düşünürler. Savaştan dolayı ölen duymamışlardır ama kitap okuduğu için tutuklanan hatta intihar eden çok görmüşlerdir.

Yakmak, Çözüm Müydü?

Kitapların gerçeği yansıtmadığı ve mutsuz ettiği gerekçesiyle yakıldığı bir dünyada kitapları yakmakla görevlidir Montag. Clarisse ise Montag'ın hatırlayamadığı geçmiş zamanların, gerçek hayatın hatırlatıcısıdır. Dört tarafı TV duvarları ile kaplı oturma odalarında hapsolmuş olan insanların düşünmeye zamanları yoktur. Hatta başka bir şey yapmaya da tahammülleri yoktur. Merhamet duyguları körelmiştir. Her şeye sahipken mutlu olamamalarındaki sebebi arar Montag. Yıllardır yaktığı kitaplar, acaba onlar biliyor mudur bu sorusunun cevabını? Mutsuzluk veren her şeyi; cenazeleri, kitapları, farklı düşüncelerin kaynaklarını hepsini yakmak çözüm müydü? Montag bilemiyordu.

Ateş Kanatlı Güvercinlerle Tanışma

² Neil Gaiman'ın bir sözü.

Montag'ın kitaplarla tanışması gözleri önünde kitaplarıyla yanmayı yeğleyen bir kadının evinden çaldığı kitapla olmuştu. Kitapları böyle değerli kılan neydi? Onu cezbeden, cesaretlendiren tam da bu olay olmuştu. Bu cesaret onun Prof. Faber ile tanışmasını sağlamıştı. Montag da olmayan bilgi Faber de, Faber de olmayan cesaret Montag da vardı. Artık mücadele etmemek için bir sebep kalmamıştı. Bir insanın amacı uğruna ölmekten bile korkmadığı doğrudur. Ama sistemin pençesindeki insanlar ile mücadele etmek kolay değildi. Kitapların insanları değersiz kıldığı onlarla dalga geçtiğini savunuyorlardı. Televizyonlar, onlar her şeyi aktarıyordu zaten. Ne gerek vardı kitaplarla vakit kaybetmeye.

Sorun Olan Her Şeyi Yak, Kurtul Onlardan

Montag'ın eşinin ihbarıyla Beatty Montag'ın evini kendisine yaktırmak isterken Montag'ın Beatty'yi yakması ise ironik bir durumdur. Her şeyin çözümü olan ateş bu sefer Beatty'yi ortadan kaldırmıştır. Bir insanın eline tehlikeli bir araç verip onu tahrik ettikten sonra suç işlememesini beklemek... biraz saçma olmaz mıydı zaten? Montag artık ya ölecekti ya da mücadele edecekti. Ve o mücadeleyi seçmişti.

Kitapları Kapağına Göre Yargılama

Montag'ın ormanda saklanan bir grupta tanıştığında şaşırılmıştı çünkü hepsi yüksek mertebede okumuş insanlardı ama yüzleri gözleri yorgun durduğundan Montag umutlarını yitirmişler gibi hissetmişti. Oysaki onlar onca şeye tanık olmuştur; yaşamışlıktır yüzlerindeki her kırışıklık. Hepsinin ezberinde bir iki kitap mevcuttu. Onlar artık insan değil birer kitaptı. Kitabı kapağına göre yargılamamak gerektiği lafının vücut bulmuş haliydiler. Bu yöntem kitapları korumaları için tek güvenli yoldu. Serseri görünümlü kütüphaneydi her biri.

TV Duvarlarındaki Gerçeklik

Hükümet Montag'ın izini kaybetmişti. İnsanlara başarısız olduklarını söylemek büyük bir sarsıntıya sebep olacağından yakaladıkları birisini Montagmış gibi lanse ederek bu işten sıyrılmıştı. İşte televizyonlardaki gerçeklik, halkın kafasının karışmasına fırsat vermemişti. Halk yine güvendedeydi. Sorun ortadan kaldırıldığında sorun kalmazdı.

İnsanlar Bir Şeyler Bırakmalı Ardında

Şehre ne verdin Montag?

Küller.

Diğerleri birbirine ne verdi?

Hiçlik.(s.184)

O esnada savaş başlamış ve bitmişti. Göz açıp kapayınca kadar her şey alt üst olmuştu. Geride kalanlar için artık ardında bir şeyler bırakmanın, küllerinden yeniden doğmanın vakti gelmişti.

Düşünemediğiniz Bir Gelecek Hayal Edebilir Misiniz?

Fahrenheit 451 acaba bizim geleceğimiz de bu şekilde olur mu dedirtmektedir. Ya bizim de bu her şeye kolay yoldan sahip olma isteğimiz, sabırsızlaşmamız bizi kitaptaki hayatı yaşamaya götürürse? Duygu karmaşaları içerisinde okuduğum bu kitap, hayatımız hakkında aldığımız kararlarımızın ne denli önemli olduğunu bir kere daha hatırlatmaktadır. 'Bana dokunmayan yılan bin yaşasın.' diyerek geçen zamanın sonunda kopan kıyamet çok daha büyük oluyormuş. O yüzden henüz zamanımız varken bu gaflet uykusundan uyanmak vereceğimiz en doğru karar olacaktır. Fahrenheit 451 yaş sınırlaması olmaksızın herkesin gönül rahatlığıyla okuyabileceği bir kitap. Henüz okumadıysanız daha fazla ertelemeyin derim. Son olarak yıllar önce yazmış olduğu bu eserle günümüz problemlerine değinebilmiş bir yazar olan Ray Bradbury'ye teşekkürlerimi sunarım.